

15. 10. 2012

ID: 86220

„Přídělová cena“ podle zákona o půdě

Přídělovou cenou podle § 14 odst. 9 zákona o půdě se rozumí pouze cena přídělu realizovaného podle poválečného předpisu, všechny ostatní náhradové situace náleží pod § 16 odst. 1 zákona o půdě.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 3872/2011, ze dne 8.8.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. J. Š., zastoupeného Mgr. M.C., advokátem v Č.B., proti žalovanému Pozemkovému fondu České republiky, se sídlem v P., o 445.132,80 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 6 EC 11/2010, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2010, č. j. 12 Co 440/2010-88, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I.

Rozsudkem Městského soudu v Praze výše označeným byl v meritu věci potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 7. 6. 2010, č. j. 6 EC 11/2010-63. Tímto rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 445.132,80 Kč spolu s úrokem z prodlení od 19. 1. 2010 do zaplacení. Odvolací soud, kromě potvrzující části výroku I. rozsudku, zavázal žalovaného k zaplacení nákladů odvolacího řízení žalobci ve výši 59.419,- Kč (výrok II.).

Předmětem řízení byla žaloba, kterou se žalobce domáhal zaplacení výše uvedené částky jako peněžité náhrady za nevydané pozemky podle § 16 odst. 1 zákona č. [229/1991](#) Sb., zákona o půdě (dále též jen „zákon o půdě“). Žalobce byl ve věci jako postupník nároku částečně uspokojen vydáním náhradních pozemků, zbývající část nároku v žalované výši žádal vypořádat finančně. Podle něj mělo být při stanovení výše náhrady zohledněno, že jeho právní předchůdci (původní oprávněné osoby), kterým byly pozemky bez náhrady odňaty (a jiným osobám přiděleny dne 1. 1. 1951, viz restituční důvod podle § 6 odst. 1 písm. b) zákona o půdě) podle zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, nabyli pozemky v roce 1934 rozhodnutím o přídělu vydaným v rámci první pozemkové reformy podle zákona č. 81/1920 Sb., o přídělu zabrané půdy (přídělový zákon). Náhrada za pozemky, jež v důsledku zákonné překážky nebylo nyní možné vydat, tedy měla být poskytnuta ve výši ceny stanovené znalcem ke dni účinnosti zákona č. [229/1991](#) Sb. (§ 28a), nikoli ve výši přídělové ceny podle zákona č. 142/1947 Sb., jak se domníval žalovaný.

Ve věci, v níž nebyly vzneseny námitky proti výši ocenění pozemků znalcem, odvolací soud sdílel právní závěr soudu prvního stupně a žalobě vyhověl. Dospěl k závěru, že náhrada náleží žalobci ve výši ceny stanovené znaleckým posudkem, tedy postupem odpovídajícím ustanovení § 28a zákona o půdě. Odvolací soud dovedl, že ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě, na něž poukazoval žalovaný, je třeba interpretovat s vědomím nutnosti odlišit příděl podle zákona č. 142/1947 Sb. od přídělu podle zákona č. 81/1920 Sb. Jestliže právní předchůdci žalobce nabyli pozemky na základě přídělu podle zákona č. 81/1920 Sb. (při aplikaci zákona č. 142/1947 Sb. šlo na jejich straně naopak o odnětí pozemků a příděl třetím osobám), pak bylo třeba vzít v úvahu účel nabytí vlastnictví podle první pozemkové reformy a fakt dlouhodobého hospodaření právních předchůdců žalobce s pozemky v mezidobí do odnětí pozemků.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. V něm dovedl zásadní právní význam napadeného rozhodnutí po právní stránce. Brojil proti správnosti právních závěrů odvolacího soudu. Za rozhodnou právní otázku považoval interpretaci ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě ve vztahu k oběma v úvahu přicházejícím přídělovým titulům. Byl toho názoru, že rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 24 Cdo 1021/2000, o něž se opřely nižší instance, je ojedinělým judikátem; další ve věci citované rozhodnutí téhož soudu sp. zn. 28 Cdo 371/2004 se problematiky přímo netýká. Naopak měl odvolací soud vzít v úvahu usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 434/03, podle něhož je výklad § 14 odst. 9 zákona o půdě otázkou interpretace běžného práva. Zákonodárce nerozlišoval mezi jednotlivými příděly a předmětné ustanovení nebylo dosud novelizováno. Je proto nutné vycházet z textu zákona, přiznávajícího oprávněné osobě (jejímu právnímu nástupci) náhradu za pozemky, které není možné vydat, jen do výše (uhrazené) přídělové ceny. Dovolatel závěrem zdůraznil, že byl povinen se držet platné právní úpravy a nepřísluší mu vykládat právní předpisy. Výše citovanou judikaturu Nejvyššího soudu mu též nepřísluší, s ohledem na její ojedinělost, aplikovat obecně. Dovolatel žádal, aby byla zrušena rozhodnutí obou nižších instancí a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání písemně nevyjádřil.

II.

Nejvyšší soud shledal, že žalovaný, za něhož bylo dovolání podáno jeho zaměstnankyní s právnickým vzděláním, podal své dovolání včas (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř.).

Stran přípustnosti dovolání je Nejvyšší soud toho názoru, že i když jeho rozsudek sp. zn. 24 Cdo 1021/2000 řeší shodnou problematiku, je dovolání přípustné. Odvolací soud totiž v nyní projednávané věci rozvinul argumentaci nejvyšší instance dříve vyslovenou a pro časový odstup od vydání předchozího judikátu je žádoucí, aby byla rozhodovací praxe postavena argumentačně najisto. Napadené rozhodnutí tedy nepostrádá zásadní právní význam ve věci samé ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř.

Dovolání však není důvodné.

Za rozhodná ustanovení ve věci považuje odvolací soud, vedle § 28a zákona o půdě (výše znalcem stanovené náhrady podle cenových předpisů však nebyla zpochybněna), tyto normy:

- podle § 16 odst. 1 zákona o půdě poskytne stát nebo jiná právnická osoba pozemky, které se podle tohoto zákona nevydávají a za které nelze poskytnout oprávněné osobě jiný pozemek, finanční náhradu podle zvláštních předpisů;
- ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě uvádí, že v případě, že oprávněná osoba získá nemovitost do vlastnictví přídělem od státu, poskytne se záhrada jen do výše uhrazené přídělové ceny.

Nejvyšší soud se k posuzované právní otázce již vyjádřil v rozsudku ze dne 16. 8. 2000, sp. zn. 24 Cdo 1021/2000. V něm mimo jiné uvedl:

Dovolateli nelze dát za pravdu ani v tom, že by v daném případě, kdy původní vlastníci – právní předchůdci žalobce – získali předmětné nemovitosti přídělem od státu v roce 1934, měla být náhrada omezena výší přídělové ceny ... podle ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě. Ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě sleduje zájem nevyplácet náhrady podle současných cenových předpisů v případech, kdy přídělové ceny byly v roce 1945 stanovovány značně výhodnou částkou, která nezřídka ani nebyla zaplácena, a přídělci často po krátké době odcházeli z přidělených usedlostí. Tuto situaci nelze srovnávat s příděly, jež se uskutečnily v předválečném období, za jiných cenových relací i finanční síly tehdejší československé měny, a za situace, že vlastníci o nemovitosti léta pečovali. Není

tedy důvod aplikovat ustanovení § 14 odst. 9 zákona o půdě na případy, kdy k přidělu došlo podle předpisů platných před rokem 1945.

Odvolací soud v nyní posuzované věci argumentaci nejvyšší instance dále rozvinul. Uvedl, že stát zákonem č. 81/1920 Sb. sledoval účel, který zákonodárce vyjádřil (též) v preambuli zákona č. [229/1991](#) Sb. – tedy zajistit řádnou péči o zemědělskou a lesní půdu jejími vlastníky a současně zajistit zdroj obživy pro ně, neboť je obecně známou skutečností, že vlastník má vždy odpovědnější vztah ke svému majetku a lépe se o něj stará, než jeho nájemce či námezdní dělník, který na něm jen pracuje. U pozemkového vlastnictví to platilo ještě ve zvýšené míře, neboť půda je vždy jistým zdrojem obživy. Je pravdou, že si stát ponechal v určitém rozsahu kontrolu nad takto přiděleným majetkem, např. když bylo třeba souhlasu ke zcizení takto přiděleného majetku, jeho převodu, v zákoně vymezených případech k jeho zatížení apod. To vše jen za účelem naplnění požadavku uvedeného zákona. Dle odvolacího soudu pak takovýto majetek neměl podle zákona č. 142/1947 Sb. podléhat revizi. Z dikce § 1 zákona č. 142/1947 Sb. vyplývá, že této revizi podléhal majetek, který byl ze záboru vyloučen, přesahuje výměru odpovídající osobnímu obhospodařování (zbytkové statky), pozemkový majetek přidělený právníckým osobám apod. Za normálního vývoje společnosti by nepochybně právní předchůdci žalobce mohli po vyhlášení zákona č. 142/1947 Sb. na přidělených pozemcích nadále hospodařit. Tento zákon byl však později, po nástupu komunismu k moci, státem zneužit a sloužil nakonec ke zcela jiným účelům, především k převedení veškerého pozemkového fondu do vlastnictví státu a vybudování zemědělských družstev, tedy ukončení soukromého hospodaření drobných zemědělců.

Nejvyšší soud je nyní toho názoru, že závěry, jak byly učiněny již dříve dovolacím soudem a nyní rozvinuty soudem odvolacím, díky své přesvědčivosti plně ob stojí. Právnímu nástupci oprávněných osob v tomto případě oprávněně náleží náhrada za nevydané pozemky stanovená znaleckým posudkem v intencích § 28a zákona o půdě. Je jen třeba se zastavit u způsobu aplikace relevantních právních předpisů. Odvolací soud implicitně dochází k závěru, že přidělem ve smyslu § 14 odst. 9 zákona o půdě se rozumí i přiděl podle někdejšího přidělového zákona z roku 1920; navozuje tedy situaci výkladu ve prospěch „toho správného“ z obou přidělových titulů. Dovolací soud však uzavírá, že právní posouzení věci lépe vystihl sám již v dřívějším rozsudku sp. zn. 24 Cdo 1021/2000, a to tak, že na vzniklý právní stav aplikoval ustanovení § 16 odst. 1 zákona o půdě. Tedy ustanovení o poskytnutí náhrady za nevydaný pozemek postupem podle § 28a zákona o půdě s tím, že se § 14 odst. 9 téhož zákona nepoužije.

Pro posledně uvedenou interpretaci svědčí i použití termínu přiděl či přidělová cena v kontextu zákona č. [229/1991](#) Sb. Tento zákon operuje z hlediska časového s těmi právními skutečnostmi, které nastaly v rozhodném restitučním období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990. Restituční důvody zahrnují mezi právní předpisy, aplikované při přechodu věci na stát nebo jinou právní osobu (§ 6 odst. 1 zákona o půdě), zákon č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy (odnětí nemovitosti bez náhrady postupem podle tohoto zákona). Zákon č. 81/1920 Sb., přidělový zákon, není v zákoně o půdě výslovně zmíněn. Z toho lze systematickým výkladem oprávněně dovodit, že přidělovou cenou podle § 14 odst. 9 zákona o půdě se rozumí pouze cena přidělu realizovaného podle poválečného předpisu a všechny ostatní náhradové situace náleží pod § 16 odst. 1 téhož zákona, jenž se zde dostává do pozice *legi generalis*. Dalším argumentem pro řešení použité odvolacím soudem je i nereálnost poskytnutí náhrady ve výši „uhrazené přidělové ceny“ právním předchůdcům žalobce. Měl-li by být aplikován zákon č. 81/1920 Sb., muselo by se tak stát ve výši stanovené podle cenových předpisů z meziválečného období.

Zbývá jen dodat, že z ostatních zmíněných judikátů se rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 371/2004 na věc nevztahuje, neboť se zabývá náhradou za budovu. Nález Ústavního soudu I. ÚS 434/03, zmíněný v dovolání, sice řeší problematiku velmi blízkou nynější, avšak vedle stručných odkazů na judikaturu obecných soudů nečiní žádné interpretační závěry.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud rozhodl tak, že dovolání žalovaného zamítl podle ustanovení § 243b odst. 2 věty před středníkem o. s. ř.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)